

لذت دوباره خوانی گزارشها در مورد معادن افغانستان (بخش اول)

من هر وقت گزارشی در مورد ذخایر طبیعی و منابع انرژی افغانستان میخوانم، احساس لذت و مسرت مینمایم و با خود می گویم، هرگاه امنیت و ثبات سیاسی در افغانستان تأمین گردد و شرایط برای استخراج ذخایر معدنی کشور فراهم شود، مردم ما بزودی از فقر و تنگدستی و بیکاری و در بدری برای بدست آوردن یک لقمه نان رهایی خواهند یافت و بیش از این مجبور به مهاجرت نخواهند شد و دیگر مورد توهین و تحقیر پولیس کشورهای دور و نزدیک قرار نخواهند گرفت و وطن ما نیز دوباره حیثیت و آبروی بر باد رفته خود را باز خواهد یافت.

افغانستان دارای معادن سرشار از سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی، نفت و گاز و فلزات گوناگون است؛ اما حکومت های افغانستان بنابر ضعف بنیه اقتصادی تا کنون نتوانسته اند از این معادن به گونه بایسته استفاده کنند. از منابع طبیعی دیگر کشور، می توان به گاز طبیعی، نفت، زغال سنگ، مس، کرومیت، طلق (نوعی کانی شفاف به رنگ های سفید و سبز و خاکستری)، سولفات باریم، گوگرد، سرب، روی، آهن، نمک طعام و سنگ های قیمتی، اورانیوم و ... اشاره کرد. استخراج این همه ثروت از خاک، قطعاً به امنیت و آرامش نیازمند است که در حال حاضر افغانستان از آن بی بهره است. جامعه افغان اکنون با عوارض و پیامدهای سه دهه جنگ و نا امنی در این کشور روبرو است. این جنگ ها و نا امنی ها، حاصلی جز عقب ماندگی بیشتر و سیل مهاجرت اتباع این کشور به سایر کشورها در پی نداشته است. افغانستان برای توسعه، نیاز به آرامش و درکنار آن تغییر الگوی کشت دارد.

دو سال پیش دولت افغانستان، قرارداد استخراج معدن مس "عینک" در ولایت لوگر را رسماً با یک شرکت چینی امضا کرد. و روز ۹ ماه جولای ۲۰۰۹، بهره برداری از این معدن رسماً آغاز گردید. گفته میشود افغانستان از این مدرک سالانه هشتصد میلیون دالر نفع خواهد برد. در یک حمله خصمانه چهارتن از محافظین این معدن به قتل رسیدند و آقای کرزی طی یک سخنرانی بمناسبت قتل چهار نفر از محافظین معدن مس عینک گفت: تروریستها چند نفری را خواهند کشت، اما دزدان و قدرتمندان اطراف شما با چور و چپاول منابع ملی، ملتی را کشته اند. (در راه صلح ۲۴ / ۶ / ۲۰۰۸) (تلویزیون آریانا کابل ۹ / ۷ / ۲۰۰۹)

آقای داکتر حنان روستائی میگوید: ذخائر سنگ مس معدن لوگر (یعنی سنگی که در ترکیب آن یک فیصدی نا چیز مس شامل است) در حدود ۷۰۰ میلیون تن تخمین شده که قرار اظهارات ریاست سروی جیالوجی امریکا فقط حدود ۱۲ میلیون تن مس در آن وجود دارد. قرار این راپور مجموع معادن مس افغانستان که شامل معادن کشف شده و معادن احتمالی می شود به کمتر از ۱۰۰ میلیون تن میرسد. (داکتر حنان روستائی، ملاحظاتی در باره برخی ارقام معادن افغانستان، سایت افغان جرمن آنلاين، ۱۱/۲/۰۵)

در تاریخ ۱۱/۱/۲۹ وحید الله شهبانی وزیر معادن افغانستان، همراه با پال برینکلی معاون وزارت دفاع امریکا در بخش اقتصادی در یک نشست خبری گفت: ما تلاش میکنیم تا معدن طلا در غزنی و لیتوم در هرات را به اساس معیار های جهانی به بهره برداری بسپاریم. مسوولان وزارت معادن افغانستان میگویند قرار است شش معدن از جمله ۲۸ معدنی که از سوی اداره جیولوژی و سروی ایالات متحده امریکا محل و ارزش آنها تعیین شده است به دواطلبی گذاشته شود. گزارش های قبلی از موجودیت ۲۸ نقطه اقتصادی به ارزش سه هزار میلیارد دالر در افغانستان خبر میداد، اکنون تحقیق جدید شش نقطه را توانسته شناسائی نماید که شامل معدن طلا و مس در زرکشان غزنی به ارزش ۳۰ میلیارد دالر، لیتوم در هرات و غزنی و نیمروز به ارزش ۶۰ میلیارد دالر، منرال نایاب (ظ: یورانیم) در ولسوالی خانشین هلمند به ارزش ۸۸ میلیارد دالر، مس در هرات به ارزش ۲۹ میلیارد دالر، معدن مس در شمال مس عینک در کابل و معدن مس سرپل که بزرگترین معدن مس معرفی شده است، میباشد که به کمک مالی وزارت دفاع امریکا صورت گرفته است.

پال برینکلی، معاون وزیر دفاع امریکا در مورد اینکه این معادن به گونه شفاف استخراج خواهد شد یا خیر، میگوید: ما تلاش میکنیم که ظرفیت رهبری را در وزارت معادن بلند ببریم تا مردم بتوانند از این ثروت استفاده کنند. بالارفتن ظرفیتها سبب میگردد تا این دارائی ها در ما حول مسوولیت پذیری اجتماعی اداره گردد. این تحقیق در مدت یکسال انجام شده است و قرار است بعد از فیصله حکومت افغانستان همه معادن تثبیت شده به مزایده گذاشته شود. کشور هندوستان یکی از علاقه مندان استخراج این معادن میباشد.

وزیر معادن وحیدالله شهرانی تأمین امنیت غرض استخراج معادن را به علاقه مردم برای ایجاد کار و عواید محلی ارتباط داده میگوید: استخراج معادن نه تنها که به مردم زمینه کار و عواید را برابر میسازد بلکه عواید ملی را در خزانه های حکومت نیز بلند میبرد. (راديو صدای امریکا/۲۹/۱/۱۱)

شپینگل آنلاین، روز ۱۴ جون ۲۰۱۰م، خبرداد که «جیولوجیست های امریکائی در افغانستان نظر به مطالعات، موجودیت بی حد مینبرالها را به ارزش تخمین یک **تریلیون** دالر کشف کرده اند.»

جنرال دیوید پتریوس، قوماندان امریکائی در منطقه از امکانات زیاد این کشفیات به خوشی می گوید. **ذخایر مس**، **لیتیوم**، **آهن**، **طلا** و **کوبالت** کافی خواهند بودند تا این کشور ویران شده جنگها و خانه جنگی ها را، صادر کننده جهانی مواد خام بسازند. در ماه فیروزی ۲۰۱۰ که نشانه های اولی مطالعات دیده شد، رئیس جمهور حامد کرزی، در یک کنفرانس مطبوعاتی در کابل گفت: «من برای افغان ها پیمای نیک دارم؛ ارقام مقدماتی نشان می دهند که ذخایر مینرالها به هزارها میلیارد دالر، می رسد.» دیوید پتریوس، نیز به نیویورک تایمز گفته است که پتانسیل بالقوه و عظیمی در افغانستان نهفته است.

نتایج مطالعات جیولوجی درافغانسنان گواهی میدهد که آنقدر **ذخایرلیتیوم** دراین کشور وجود دارد که تا حال فقط **کشوربولیویا(درامریکای جنوبی)** قادر برآن بود. **نیویارک تایمز** از یک راپور وزارت دفاع امریکا نقل قول می کند که افغانستان به این وسیله ظرفیت را دارا می شود که می تواند «**عربستان سعودی** نی» **لیتیوم** گردد. **لیتیوم** برای ساختمان باطری های تلفون موبایل، کمپیوترسیار (لپ تاپ) یا موتر های برقی که دوباره چارج می شوند بکار برده می شود. **همچنان راپور می رساند که رگه های آهن و مس کافی وجود دارند تا کشور را پیشاهنگ مارکیت جهانی بسازد.** (افغان- جرمن آنلاین، مقاله کریم عطائی/۱۴/۱/۲۰۱۰)

هفته نامه نیوزویک با اشاره به منابع معدنی فراوان افغانستان از جمله طلا، آهن، مس، کوبالت و لیتیوم با استناد به یک تحقیق امریکایی به نقل از نیویورک تایمز نوشت: منابع معدنی افغانستان تقریباً یک **تریلیون** دالر ارزش دارد.

گزارش داخلی وزارت دفاع امریکا، پنتاگون، تصریح کرده است که افغانستان می تواند از جهت داشتن ذخایر لیتیوم با عربستان سعودی از لحاظ ذخایر نفتی مقایسه شود.

امریکا یکی از چندین کشوری است که در بحبوحه منافع جغرافیایی سیاسی به افغانستان نظر دارد. روابط امریکا با پاکستان، روسیه و چین در شرایطی که هر چهار کشور برای دست یافتن به این منابع مسابقه گذاشته اند، بسیار پیچیده خواهد بود. در چنین شرایطی ثروت طبیعی می تواند، آیینه نگون بختی افغانستان باشد. به زبان دیگر، ثروت معدنی تازه یافت شده به جای آوردن صلح به این کشور، می تواند باعث شود که گروه طالبان و قدرت های دیگر با شدت بیشتری به جنگ برای باز پس گیری کنترل منطقه دست بزنند.

به نوشته روزنامه امریکایی نیویارک تایمز، زمین شناسان امریکایی اخیراً در افغانستان، منابع معدنی و زیرزمینی استخراج نشده ای را کشف کرده اند که ارزشی بالغ بر یک **تریلیون** دالر دارد.

روزنامه نیویورک تایمز می نویسد: منابع گسترده آهن، مس، کوبالت، طلا، لیتیوم (ماده خام اصلی در ساخت باطری موبایل و کامپیوتر های لپ تاپ است) و نیویوم، می تواند به شکل اساسی، وضعیت اقتصادی و حتی جنگ در این کشور را تغییر دهد. مقام های امریکایی به این روزنامه گفته اند که افغانستان در نهایت به یکی از مهمترین مراکز معدنی مهم جهان تبدیل می شود.

بالا بردن سطح آگاهی های مردم این کشور از طریق تقویت آموزش و پرورش در دانشگاه ها، یک ضرورت غیر قابل انکار است. کشورهای خارجی حاضر در افغانستان، چنانچه علاقه مند به حل معضل قاچاق مواد مخدر در این کشور هستند باید به سرمایه گذاری موثر و هوشمندانه در این کشور بپردازند. سرمایه گذاری های بی هدف در افغانستان راه به جایی نمی برد و حتی ممکن است این سرمایه گذاری در جهت عکس خود، مورد استفاده قرار گیرد. مشکل نا امنی و بی ثباتی در افغانستان می تواند تمام برنامه توسعه و بازسازی این کشور را با اختلال روبرو کند. بنابراین مشارکت همه کشورها بویژه کشورهای همسایه در ثبات و بازسازی واقعی افغانستان یک ضرورت است.

سایت دوپچه ویله نیز در تاریخ ۲۰۱۰/۶/۱۵، ضمن یک تحلیل سیاسی اظهار کرد که، مقامات ایالات متحده امریکا اعلام کرده است که در افغانستان ذخایر زیرزمینی ای به ارزش ۱۰۰۰ میلیارد دالر وجود دارد. اکنون این سوال همیشگی وجود دارد که آیا این ذخایر معدنی برای افغانستان مایه رحمت اند و یا موجب [زحمت]؟

تبصره های اکثر روزنامه های مشهور اروپایی به همین موضوع اختصاص دارند. **روزنامه آلمانی نویه اوسنا بروکر سایتونگ** در شماره پانزدهم ماه جون خود می نویسد: "اینکه افغانستان مالک ذخایر زیرزمینی غنی است، کدام مسئله جدیدی نیست. شوروی ها قبلاً این را می دانستند. یک شرکت بزرگ دولتی چینی دوسال قبل امتیاز بهره برداری یکی از بزرگترین معدنی های مس جهان در افغانستان را به دست آورد. ذخایر دیگری وجود دارند که منتظر استخراج شدن می

باشند. این معادن عبارت اند از : طلا، کوبالت ، لیتیوم و نیوبیوم . این ثروتها می توانند برای کشور به شدت فقیر افغانستان هم رحمت باشند و هم ذلت.

نمونه بسیار خوف انگیز داشتن معادن غنی، کشورهای نایجریا و کانگو اند. در این کشورها جنگ داخلی، اختلافات قبایل و نخبگان حاکم فاسد موجب آن شده اند که قشرهای وسیع مردم زندانی فقر و اغتشاش گردند. اما بالمقابل استرالیا، ناروی و همچنان بوتسوانا کشورهایی اند که افغانستان می تواند از آنها بیاموزد. بهره برداری از معادن می تواند هزاران مشغله و کار و درآمد متناهی از ناحیه صادرات را تامین کند. بدین ترتیب افغانستان به مثابه ی کانون بحران یک امکان واقعی دارد تا از چنگال فقر درامان گردد. یک مشکل دیوآسا همان وضع بد امنیتی می باشد که بر اثر دهشت طالبان و القاعده در بخشهای از افغانستان فاجعه آفریده است. علاوه بر این فساد اداری، خویشخواری اقتصادی و بی ثباتی سیاسی بر حکومت کابل حاکم است. نکته دیگر این است که پیدا شدن معادن می تواند در بسیاری کشورهای غربی موجب دامن زدن این شعار گردد: "خونی نباید برای مس ریخته شود".

روزنامه **ویست دویچه الگیماینه سایتونگ** در ارتباط به همین موضوع می نویسد: حامد کرزی رئیس جمهور افغانستان از کشف معادن زیرزمینی مسرور است. با اینهمه اینکه آیا لیتیوم یا مس می تواند کشور جنگزده افغانستان را به پیش براند، خود قابل سوال است. معادن یک کشوری می تواند هم رحمت باشند و هم ذلت. اکثر مردم آن کشورهایی می توانند از این معادن غنی گردند که بر علوم و فن آوری ای که مستلزم چنین معادن اند، دسترسی داشته باشند. اما مردم کشور دارنده ی معادن از آن بهره مند نمی شوند. نفت در نایجریا یک نمونه ی خراب چنین حالتی می باشد. یا اینکه معادن کانگو موجب بدبختی شده است. در این کشورها همه معادنی وجود دارند که بازارهای جهانی بدان ضرورت دارند. یعنی در این کشورها طلا، نقره، الماس، جست و کوبالت وجود دارد. اما از سالها بدینسو بر این کشورها جنگ حاکم است. اما می تواند شکل دیگری هم باشد. مثلاً در ناروی که یک حکومت قوی بر سر کار است و برای رفاه جامعه برنامه های عاقلانه ای دارد، همه مردم از این معادن مستفید می شوند. این در حالی است که افغانستان از داشتن یک حکومت با ثبات و صلح به دور است. و این علامت خوبی نیست. اما برای امریکاییان این معادن ارزش زیادی دارند. جنگ پرتلفات در سرزمین کوهپایه های هندوکش از جانبداری رای دهندگان امریکایی برخوردار نیست. اما البته دسترسی به منابع غنی معدنی به حضور نیروهای امریکایی در منطقه یک وزنه جدید می دهد. جنرال دیوید پتریوس فرمانده ستاد مرکزی ایالات متحده امریکا، این کشف را " با اهمیت" خوانده است.

روزنامه ایتالیایی " لاستامپا" به جنبه دیگری از کشف این معادن در افغانستان اشاره کرده است. این روزنامه می نویسد: " اکنون ترس زیاد از این ناحیه وجود دارد که پیداشدن غیرمنتظره معادن هدفی برای منازعات مسلحانه جنگسالاران گردد. اکنون اینها منابع مالی شان را از راه تجارت مواد مخدر تامین می کنند. همچنان بیم آن وجود دارد که لیتیوم، آهن و مس فساد اداری ای را که در این کشور وجود دارد تشدید کند".

به گزارش خبرگزاری فرانسه از واشنگتن، به گفته کارشناسان زمین شناسی امریکا، افغانستان بیش از هزار میلیارد دلار ذخایر معدنی در اختیار دارد و ذخایر لیتیوم، کوبالت، آهن، طلا و نیوبیوم این کشور می تواند آن را به یکی از بزرگترین صادرکنندگان سنگ های معدنی در جهان بدل کند.

بنابر گزارش از روزنامه «ایزوستیا»، علت علاقه امریکا به افغانستان بالاخره بیش از پیش روشن گردید و اکنون دیگر مشخص شده که صحبت از اهداف انسان دوستانه و مبارزه با مواد مخدر، در کار نبوده و طرح این مسائل تنها جنبه تبلیغاتی دارد. در افغانستان معادنی از کان های بسیار قیمتی کشف شده است که ارزش آنها به یک تریلیون دلار می رسد. پنتاگون از مدتها قبل فعالیت های زمین شناسان در افغانستان را تقویت کرده بود و نکته جالب توجه آن است که این معادن دقیقاً در مناطقی پیدا شده اند که بیشترین درگیریها با نیروهای طالبان رخ می دهد. به نوشته این روزنامه، بعید نیست که ارزش این ذخایر طبیعی افغانستان از مدتها قبل مشخص شده باشد. در هر صورت زمین شناسان امریکایی که از سال ۲۰۰۴ در افغانستان فعالیت دارند، تازه موفق شده اند به اسناد مربوط به همکاریان خویش از اتحاد جماهیر شوروی در این زمینه در آرشیو اطلاعات کابل دست پیدا کنند. به نظر می رسد افغانستان بالاخره می تواند سطح زندگی مردم خود را بالا ببرد و موقعیتهای شغلی ایجاد کند، ولی روند اوضاع در این کشور به گونه ای نیست که استخراج این معادن فعلاً امکان پذیر باشد و بدین ترتیب صحبت از یک تریلیون دلار ارزش این معادن فعلاً تنها در حد فرضیه باقی خواهد ماند.

به نوشته نشریه یور ایشیا، استخراج معادن، سریع ترین راه عایداتی حکومت برای تمویل رشد اقتصادی در درازمدت است. لسٹ معادن که در افغانستان تا حال شناخته شده است، طویل می باشد: طلا، نقره، مس، آهن، زمره، لیتیوم، نیکل، مگنیزیم، یاقوت و یورانیم از جمله معادنی است که در افغانستان وجود دارد. انتظار می رود که در کنفرانس کابل وزرای مالی و معادن اقدامات اصلاحی شان را مشخص نمایند که به نوشته یور ایشیا، این اقدام شفافیت و حساب دهمی

را رشد خواهد داد. هدف این اصلاحات، استفاده موثر از کمک ها و ایجاد محیط صمیمانه به خاطر سرمایه گذاری خواهد بود.

به نوشته یورایشیا، در شرایط فعلی، بیروکراسی ها و نا امنی ناشی از حملات شورشیان، مشکل و مانع تجارت و سرمایه گذاری شده است. ولی با آن هم، سرمایه گذاران در افغانستان از مزیت های برخوردار هستند که در سایر جای ها در منطقه میسر نیست. به طور مثال، شرکت های داخلی و خارجی نیاز ندارند تا در برابر شرکت های دولتی که از کمک مالی و اعانه حکومت برخوردار هستند، رقابت کنند. علاوه بر این، اداره حمایت از سرمایه گذاری، سهولت های را فراهم کرده که سرمایه گذاران می توانند، اجازه نامه فعالیت شان را از یک محل واحد به دست آورند.

به نوشته این رسانه، سرمایه گذاری خارجی در افغانستان، می تواند سلاح موثر به خاطر مغلوب ساختن ملیشه های اسلامی باشد. به نوشته نشریه، یک تعداد از افغان ها به دلیل مشکلات اقتصادی و از روی ناچاری به طالبان روی آورده اند، زیرا آن ها برای این افغان ها معاش می پردازند. یک تعداد مردم به خاطر بقای خود و فامیل شان به کشت کوکنار روی آورده اند. ولی به نوشته روزنامه، تعداد مردمی که با طالبان پیوسته اند و یا به کشت کوکنار روی آورده اند، کمتر از ۱۵ در صد نفوس افغانستان می باشد. روزنامه می نویسد، اگر حکومت برای این افراد شرایط کار را فراهم کند، بسیاری آن ها به طرف حکومت جذب خواهند شد. (رادیوی آزادی ۲۰۱۰/۷/۷)

متخصصین می گویند در صورت زمینه سازی برای استخراج قانونی معادن از سوی دولت افغانستان، اقتصاد این کشور را متکی به خود خواهد شد. وزیر معادن افغانستان (وحیدالله شهبانی)، چندی قبل در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت که ارزش معادن افغانستان به بیش از پنج هزار میلیارد دلار تخمین میشود.

هموطن صاحب نظر ما **انجنیر احسان الله آریزنی** در این زمینه مقاله جالبی تحت عنوان "ذخایر عظیم مواد معدنی افغانستان" نوشته که به نکات بسیار دلچسپی اشاره میکند و مینویسد: "درین تازگی ها نیویارک تایمز به نقل از منابع مشترک وزارت دفاع و مرکز سروی جیولوجیک ایالات متحده امریکا اعلام نموده که کشور جنگزده و عقب مانده افغانستان دارای ذخایر عظیم انواع مختلف مواد معدنی میباشد.

این خبر خوش و تکان دهنده در شرایطی پخش میشود که بیش از نیم کشور متأسفانه در آتش جنگ میسوزد و نا امیدی محسوسی سراسر جامعه و خاصاً قشر تحصیل یافته و چیز فهم مملکت را فرا گرفته است. تا حال معلوم نیست که مقامات امریکایی این موضوع را بعنوان یک جریان علمی، تحقیقی مهم جلوه میدهد، یا اینکه میخواهد به حالت رکود و نا امیدی فعلی در بین مردم و دولت افغانستان، کشورهای مصروف در جنگ جاری و نظامیان بی روحیه آنها پایان داده و همه را با یک روحیه جدید وارد معرکه سازند!

در گذشته ها و قتیکه متخصصین اتحاد شوروی و انجنیران جوان کشور در گوشه و کنار افغانستان مصروف سروی معادن بودند میگفتند که افغانستان از نظر داشته های معدنی یکی از کشورهای ثروتمند جهان است که اگر روی پروژه های سروی علمی، استخراج، پروسس و تجارت مواد معدنی آن سرمایه گذاری و کار صورت بگیرد میتواند که به یکی از کشورهای پیشرفته و مرفه دنیا مبدل گردد. ...

در حالیکه افغانستان از نظر داشتن زیر بنا های اقتصادی یک کشور ضعیف و دولت موجوده آن از نظر قدرت رهبری، شفافیت، حسابدگی و تخصصی بودن یک دولت ناکار آمد میباشد، سالها و شاید دهه ها نیاز باشد تا کشور بتواند از ذخایر عظیم طبیعی خود استفاده مطلوب نماید. جگ مادالین، یکی از جیولوجست های مرکز سروی جیولوجیک ایالات متحده امریکا در بخش بین المللی میگوید که افغانستان کشوری است که صنعت، دانش و فرهنگ استخراج معادن در آن بوجود نیامده است. وی میگوید این کشور تا کنون به منابع طبیعی بسیار محدودی دسترسی داشته است؛ اما اکنون ذخایر طبیعی عظیم درین کشور موجود است که به ظرفیت بهره برداری بسیار بالا تری نیاز دارد.

ذخایر معدنی افغانستان تقریباً در تمام جغرافیای کشور پراکنده است. بدخشان لاجورد دارد، تخار نمک دارد، صفحات شمال نفت و گاز دارد، هرات تپل دارد، قندهار و غزنی طلا، بامیان آهن، وردک کرومیت، کتواز تپل، لوگر مس، بغلان و پروان ذغال سنگ، ننگرهار تلوک، چگدک یا قوت، پنجشیر زمرد، کنز و نورستان همه چیز و خلاصه هر نقطه افغانستان یک یا چند چیز گرانبها دارد که اگر استخراج شود، مردم افغانستان ازین سیه روزی، فقر، فاقگی، آوارگی، دربدری، مهاجرت و جنگ رهایی یافته و مانند مردمان سایر کشورهای دنیا شاهد رفاه و خوشبختی خواهند شد.

تحقیقات جدید اداره سروی جیولوجیک ایالات متحده امریکا نشان میدهد که مناطق جنوبی و شرقی افغانستان، خاصاً در ساحات هم مزر با کشور همسایه جنوبی نیز معادن فراوان دارد، جاییکه تا حالا فکر میشد که از نظر داشته های معدنی فقیر میباشد!

باقی دارد